

D • N

7/10 1955

Utrikespolitisk teori i USA

General Marshall upprättade som utrikesminister en Policy Planning Staff, en "byrå för politisk planering", ett slags utrikespolitisk generalstab. Inom denna byrå skulle man studera och reflektera på lång sikt, söka formulera en "användbar teoretisk grundval" för det praktiska arbetet och samtidigt ingripa med förslag och besvara frågor rörande verksamheten för dagen. Byrån har bevarats av Acheson och Dulles, och dess värde har allmänt erkänts. Av de fyra ursprungliga medlemmarna, Louis Halle, George Kennan, Charles Burton Marshall och Paul Nitze, har de tre förstnämnda framträtt med principiellt lagda undersökningar. Kennan är, sedan han formade begreppet "återhållandets politik", den mest berömda, men hans arbeten är ingalunda de mest betydande. De skrifter som utgivits av Halle ("Civilization and Foreign Policy") och Marshall ("The Limits of Foreign Policy") torde vara de bästa uttrycken för vad man kan kalla den amerikanska utrikespolitikens teori.

Det är här inte möjligt att ge någon föreställning om det rika innehållet i dessa arbeten, i vilka en bred och djup humanistisk bildning tjänar som stöd för analyser av förstklassiga intelligenser. Främst kommer mästerskapet fram i den historiska skildringens och den politiska polemikens detaljer. Vi kan blott ge några antydningar om centrala perspektiv som är gemensamma för författarna och säkerligen också för ledande amerikansk opinion.

Talet om intresset som vägledande för en stark politik avvisas självfallet av de båda författarna, eller rättare, de betonar att föreställningen om intresse helt bestäms av varje regims eller folks allmänna inställning till världen. Det amerikanska folket har svetsats samman av en demokratisk och liberal åskådning, och denna ger politiken syften och begränsningar. Redan hos grundlagsfäderna framträdde tron på Amerikas internationella mission som frihetens och folkstyrelsens försvarare, och genom

halvtannat århundrade i relativ fred och trygghet kunde denna åskådning bli nationell ideologi. "Vi är kallade att vara en barriär mot okunnighet och barbari", skrev Jefferson; han förutsåg en tid då "det gamla Europa måste stödja sig på vår axel och linka fram vid vår sida"; om Amerikas geografiska position skrev han: "Vilket fäste är den inte som en tillflykt för förnuftet och friheten i världen". Denna idealism, patetiskt förkunnad i skolorna generation efter generation, har utan tvivel direkt påverkat det amerikanska ställningstagandet; kolonialpolitik och imperialism har inte saknats, men sådan maktpolitik har varit begränsad till korta skeden, och den har med slutlig framgång bekämpats av en på traditionerna stödd opinion (mera i detalj, men också mera extremt drives dessa tankar i Frank Tannenbaums nyligen utkomna "The American Tradition in Foreign Policy"). Men idealismen har tillika lett till egenrättfärdighet, föraktfull överlägsenhet gentemot Europas svårigheter, en naiv och farlig tro på att konflikter och krig i världen alltid beror på onda makter, som det är USA:s skyldighet att bemästra.

Med denna attityd följer, eller bör följa, starka begränsningar i den amerikanska utrikespolitikens medel. Preventivkrig, erövringar, underkuvande i stil med nazism och kommunism eller äldre engelsk och fransk imperialism är otänkbara; skulle USA efter en seger administrera stora delar av världen på lång sikt, vore "den amerikanska tron uppgiven eller undergrävd". I förhållandet till de allierade blir kompromisser, inte maktspråk, nödvändiga. Samtidigt måste den tendens att se ned på eller avsky maktpolitik och maktbalans, som följer med idealismen och den långa isolationismen, bekämpas. "Att i makt se något ont är samma sak som att i livet se något ont", skriver Halle; det gäller att väl förvalta makten, inte att betrakta maktpositionen som en börda och en förnedring, en inställning som stimulerar längtan efter snab-

ba, fullständiga och i grunden desperata lösningar.

Detta begär efter lösningar är en av den amerikanska attitydens faror, det framhåller både Halle och Marshall. Man tror gärna att allting hastigt skall kunna ordnas, eftersom USA lyckats i sin inre och yttre politik; efter första världskriget var man ursinnig över att världen efter ett så energiskt amerikanskt ingripande inte blev förträfflig och stabil, och efter det andra världskriget färgar samma otalighet opinionen. Amerikanerna måste lära sig att historien inte tar slut i vår tid, de måste förstå Chestertons ord att "det krig aldrig tar slut, som försvarar världens hälsa mot alla de vilda anarkier och våldsamma förnekelser, som ständigt angriper den". En försättning för vinnandet av detta tålmod är att amerikanerna

vänjer sig av med att se sig själva som de enda sunda i en värld av dårar, som skickade att omedelbart vrida allting rätt igen.

De konkreta slutsatserna av dessa resonemang blir inte märkvärdiga men högst rimliga. Man måste avstå från patentlösningarna på kort sikt, vare sig de siktar mot isolationism eller en "frigörelsens politik". En världsorganisation är önskvärd, men otänkbar inom överskådlig tid. En "global" uppgörelse med kommunismen, ett slags uppdelning av världen, skulle ge motståndaren garantier för vad han vunnit, men inte kunnat ändra hans politik. Det enda möjliga är att fullfölja återhållandets och den demokratiska samverkans politik och att räkna på de förändringar och uttömningar framtiden kan medföra.